

Met een beroep op hun eigendomsrecht moeten boeren de strijd aangaan met een overheid die hen wil uitroken

Posted on 7 juli 2026 by Joost Schepel

Op 30 juni en 4 juli heeft Arnout Jaspers in *Wynia's Week* het stikstofplan van D66-minister Jaimi van Essen vlijmscherp gefileerd.
Intussen is duidelijk geworden dat ook het CDA en de VVD het D66-plan samen met de partijen ter linkerzijde steunen, een ruime kamermeerderheid.

Ik bekijk hier het plan vanuit een andere invalshoek, namelijk vanuit de rechtsstaat en het recht op eigendom.

De rechtsstaat wordt de afgelopen jaren regelmatig te hulp geroepen waar het erom gaat de rechts-populistische partijen uit de macht te weren. Maar het ligt nu meer in de rede om bij de rechtsstaat te rade te gaan om belangrijke burgerrechten tegenover de overheid te waarborgen.

Bufferzones

Het hoeft niet te verbazen dat partijen als PRO en SP gezien hun geschiedenis niet veel op hebben met particulier eigendom, maar dat ook partijen als CDA en VVD de bescherming daarvan min of meer laten varen en het plan steunen toont het huidige deficit van deze partijen.

Het plan behelst onder andere het aanwijzen van bufferzones van 500 en 1000 meter rondom Natura2000-gebieden die nu nog veelal agrarisch in gebruik zijn. Volgens de minister moeten aan dat gebruik extra beperkingen worden gesteld, de landbouw moet daar worden geëxtensiveerd of daar moet worden overgeschakeld op biologische landbouw.

Als grond niet meer volledig agrarisch kan worden benut, heeft dat een forse waardedaling ervan tot gevolg. Duizenden agrarische bedrijven (voornamelijk melkveehouderijen) zullen niet meer levensvatbaar zijn. Om dat te compenseren heeft de minister 20 miljard euro belastinggeld ter beschikking.

Zo lang belastingbetalers (en kiezers) dat accepteren en overheid en grondeigenaren vrijwillig tot afspraken komen die voor beide partijen bevredigend zijn, is daar vanzelfsprekend geen bezwaar tegen.

Weinig kans op succesvolle onteigening

Iets anders wordt het wanneer dwang om de hoek komt kijken en dat is wat de minister nadrukkelijk als optiemogelijkheid openhoudt: zo nodig komt onteigening in aanmerking.

Artikel 14 van de grondwet beschermt het eigendomsrecht van de burger. Dat is een van de klassieke grondrechten. Voor onteigening gelden 3 hoofdcriteria: algemeen belang, noodzaak en urgentie.

Na het verschijnen van de Stikstoffuik zijn er zoveel gezaghebbende rapporten verschenen (zie nogmaals de recente artikelen van Arnout Jaspers) dat de kansen op een succesvolle onteigening van landbouwgrond ‘om de natuur te beschermen’ niet hoog moeten worden ingeschat.

Ik raad een ieder maar zeker lezers die de minister over stikstof het voordeel van de

twijfel willen geven de mooie natuurdocumentaire *Natuur houdt zich niet aan natuurbeleid* aan, die via deze link integraal kan worden bekeken.

Grondruil

Ook tegen een semi-onteigening, bijvoorbeeld een stringente beperking van de agrarische gebruiksmogelijkheden van gronden rondom Natura2000-gebieden in een nieuw omgevingsplan, moet de burger worden beschermd. Niet alleen heeft hij dan recht op nadeelcompensatie, maar ook moet overgangsrecht gelden dat het bestaande legale agrarische gebruik beschermt. Dat gebruik mag in principe worden voortgezet zolang geen onteigening heeft plaatsgevonden.

Voordat de overheid overgaat tot harde juridische stappen, is zij verplicht om te kijken naar minder ingrijpende alternatieven zoals vrijwillige herverkaveling of grondruil, waarbij vervangende grond op een andere locatie wordt aangeboden.

Judas

De minister heeft het spel sluw gespeeld door 2 landbouworganisaties Land- en Tuinbouw Organisatie (LTO) en Nederlands Agrarisch Jongeren Kontact (NAJK) bij het overleg over zijn plannen te betrekken en de wat meer strijdbare landbouworganisaties (Agractie, Nederlandse Melkveehouders Vakbond en Farmers Defence Force) buiten het overleg te houden. Daarmee hoopte hij kennelijk tweespalt in boerenkring te zaaien en algemene boerenprotesten zoals in 2022 te voorkomen, maar dat zou hem nog eens lelijk kunnen opbreken.

Vrij algemeen wordt in boerenkringen Ger Koopmans, de voorman van LTO, als Judas gezien en zijn jongere 'broertje' Gerben Boom, de voorzitter van NAJK, als de kleine jongen die trots is dat hij met de grote mensen mocht meepraten. Het ligt dan ook in de lijn der verwachting dat de ledenaantallen van LTO en NAJK in de komende tijd zullen teruglopen net zoals uit peiling na peiling blijkt dat de steun voor CDA en VVD steeds verder afbrokkelt. Partijen kunnen zich niet blijvend van een groot deel van hun achterban vervreemden.

Uitgerookt

Boeren rondom Natura2000-gebieden voelen zich uitgerookt door hun eigen overheid. Het gevaar bestaat dat velen van hen, murw door alle berichten over

verdere beperkingen, in de steek gelaten door hun eigen leiders en het gevoel mogelijk de boot te missen waar het gaat om schadevergoedingen, toch maar akkoord gaan met een onnodige bedrijfsbeëindiging.

Het is wachten op strijdbare boeren(organisaties) die zich met juridische middelen richten op hun klassieke grondrechten en de strijd met de overheid aanbinden.

Wynia's Week *brengt broodnodige, onafhankelijke berichtgeving: drie keer per week,* ***156 keer per jaar****, met artikelen en columns, video's en podcasts. Onze donateurs maken dat mogelijk. Doet u (weer) mee? Hartelijk dank!*